

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Samhällsbyggnad
Andreas Hagnell

Boverket

Förslag till föreskrifter om energihushållning och värmeisolering i byggnader, BFS 20xx:A26 och ändringsförfattningar i Boverkets förslag till föreskrifter om energihushållning

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR):

- avstyrker att nya ofinansierade arbetsuppgifter läggs på kommunernas byggnadsnämnder. Tillsyn i befintlig bebyggelse avseende energiprestanda, energireoveringsplaner, krav på solenergi och laddnings- och cykelplatser bör företrädesvis utövas av Boverket. Eventuellt nytt tillsynsansvar för kommunerna behöver regleras enligt finansieringsprincipen och vägas mot samhällsekonomisk nytta.
- anser att dagens viktningfaktorer behöver ses över för att undvika att regelverket medför en styrning från fjärrvärme till värmepumpar, vilket skulle försämra samhällets eleffektsituation. Förordning och föreskrifter behöver fortsatt en uttalad inriktning på teknikneutralitet mellan hållbara uppvärmningsformer. Frågan blir mer kritisk efter regelverkets utvidgning till befintliga byggnader.
- framhåller att Boverket måste ta ett övergripande ansvar för att branschen och energi- och klimatrådgivningen som stödfunktion har tillgång till eller förutsättningar att ta fram nödvändigt underlag för avgränsningar, beräkning, verifiering och annan praxis så att tillämpningen blir robust och konkurrensneutral.
- anser att Boverket särskilt bör underlätta för fastighetsägare att uppfylla direktivets krav på minimiprestanda genom att upplysa dem om vilka byggnader som sannolikt omfattas, samt tillhandahåller underlag för utredningar om lönsamhet och varsamhet.
- ifrågasätter att Boverket föreslår flera ändrade gränsdragningar för vad som ska räknas i byggnadens energiprestanda. Detta riskerar att skapa merarbete för branschen och innebär också en tydlig ambitionssänkning av kraven på byggnaders energiprestanda.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

SKR framhåller att direktivet om byggnaders energiprestanda och Boverkets förslag har stor betydelse för både olika kategorier av fastighetsägare, kommuner som tillsynsmyndigheter och det svenska energisystemet som helhet. Direktivets utgångspunkt att byggnader står för en stor del av de energirelaterade växthusgasutsläppen stämmer inte för svensk del. Däremot är det av stor vikt att hushålla med och styra eleffekt och att effektbehovet vintertid hålls nere genom låga värmeförluster. Direktivets favorisering av egenproducerad energi är av liknande skäl inte relevant i det svenska energisystemet.

SKR ser positivt på att Boverket i flera fall tillvaratagit möjligheten till flexibilitet i implementeringen av direktivet. Det gäller främst hänsyn och anpassning till lönsamhet och varsamhet i samband med ändring och ombyggnad, krav på minimienergiprestanda och solenergi samt retroaktiva krav på laddningsplatser i befintliga byggnader. SKR tillstyrker även hanteringen av energiklassningens skala, särskilt gällande klass A+ och A0 och anpassning av skalans nedre del efter gränsvärden för minimi-standarder för energiprestanda för lokaler (MEPS).

Ändrade gränsdragningar ger merarbete och ambitionssänkning

SKR ifrågasätter de ändrade gränsdragningar för vad som ska räknas i byggnadens energiprestanda som Boverket föreslår. Definitionen av fastighetsel slopas och energi till hissar och elvärme i vattenrännor föreslås räknas av medan garage räknas in i A-temp area och ventilationstillägg inkluderas för samtliga lokalbyggnader. Ändringarna riskerar att skapa merarbete för branschen i att avgränsa och räkna om energiprestanda. De innebär sammantaget också en tydlig ambitionssänkning av kraven på byggnaders energiprestanda, och kan även öka användning av den energi som gynnas av gränsdragningen och öka byggandet av garage i nya byggnader. Dessa effekter framgår inte av Boverkets konsekvensbeskrivning. Här är det viktigt att Boverket tar hänsyn till branschens mer praktiska synpunkter i både remisshantering och genomförande.

Nya tillsynsuppgifter behöver finansieras och vägas mot nyttan

SKR anser att tillsyn i befintlig bebyggelse avseende krav på energiprestanda, energirenoveringsplaner, installationssystem, solenergi och ladd- och cykelplatser i den mån det är möjligt bör utövas av Boverket, utifrån verkets ansvar för energideklarationer och klimatdeklarationer. Med Boverkets ansvar för systemet med energideklarationer finns möjlighet att utveckla ändamålsenliga system för tillsynen av befintlig bebyggelse.

SKR avstyrker att ett nytt ofinansierat tillsynsansvar läggs på kommunernas byggnadsnämnder. Eventuellt nytt tillsynsansvar för

kommunerna behöver regleras enligt finansieringsprincipen och vägas mot samhällsekonomisk nytta.

Det är genom rådgivning, förebyggande dialog och handläggning i rätt skede som kommunerna på bästa sätt tar sitt ansvar för den bebyggda miljön. Byggnadsnämnderna har trots detta fått allt fler frågor att hantera genom sitt tillsynsarbete enligt PBL, vilket inte kan avgiftsfinansieras med nuvarande regelverk. Inte minst de stora ändringar i PBL som började gälla i december 2025 innebär att byggnadsnämnderna kommer att behöva avsätta mer tid till tillsynsarbetet. Det är mycket angeläget att tillsynsuppgifter inte fortsätter att öka och att de har fokus på uppgifter med störst nytta, exempelvis där människors hälsa och säkerhet är i fara.

Stöd till fastighetsägare och bransch

SKR anser att Boverket måste bidra till de uppgifter som nu hänskjuts åt branschen och ta ansvar för att det finns förutsättningar att ta fram nödvändigt underlag för praxis för energiberäkning, mätning och energideklarationer, utöver användning av parametrarna för kategoritypisk användning (KTA) och geografisk justeringsfaktor (Fgeo). Det gäller även för bedömningen att det inte finns åtgärder att genomföra med beaktande av anpassningskriterierna och för energideklarationernas åtgärdsförslag.

Tillämpningen behöver göras robust och inte snedvrída konkurrens mellan energiexperter, entreprenörer och hållbara energitekniska lösningar. Boverket bör själv bidra till att initiera sådant arbete och hemställa hos regeringen om stöd till branschgemensamma initiativ där sådana behövs, till exempel genom att säkra finansiering av branschinitiativ som Sveby.

Energi- och klimatrådgivningen behöver ges förutsättningar för sitt föreslagna nya uppdrag som stödfunktion, ”one-stop shops” för fastighetsägare. Verksamheten har på senare år genomgått besparingar och minskad regional organisation.

SKR framhåller vikten av att ge tidiga signaler till fastighetsägare om vilka befintliga byggnader som kan komma att omfattas av direktivets krav. Detta gäller särskilt för offentliga lokalfastigheter som även omfattas av krav enligt Direktivet om energieffektivitet (EED). Det finns tydliga samordningsmöjligheter mellan kraven på minimiprestanda i lokaler (EPBD art 9) och kraven på energirenovering av offentliga byggnader (EED art 6). En samlad hantering ger möjlighet att fokusera på de mest lönsamma åtgärderna i de byggnader som har sämst energiprestanda.

Boverket bör särskilt tillhandahålla riktad information till fastighetsägare om vilka byggnader som skulle kunna omfattas av de retroaktiva kraven på minimienergiprestanda i lokalbyggnader. Befintliga uppgifter i energideklarationsregistret bör kunna bearbetas för detta som en indikation. Information och vägledning bör även omfatta gränsvärden, lokalkategorier,

anpassning av kraven, möjliga åtgärder, krav och format på utredningar samt eventuella påföljder.

Vikningsfaktorerna behöver revideras för teknikneutralitet

Förslagen berör inte frågan om teknikneutralitet och vikningsfaktorer, trots att genomförandet riskerar att få en kraftig inverkan på Sveriges energisystem.

SKR anser att dagens vikningsfaktorer behöver revideras för att inte driva en utveckling från fjärrvärme till värmepumpar, vilket skulle försämra effektsituationen i samhället. Dagens byggregler har en bristande teknikneutralitet gällande val av uppvärmningslösning, där elbaserade värmepumpslösningar gynnas framför fjärrvärme. Denna styrsignal får nu en ökad betydelse inte bara för nya byggnader utan för en större del av beståndet, särskilt för byggnaderna med sämst energiprestanda för vilka det ställs krav på energieffektivisering.

Dagens vikningsfaktorer på 1,8 för el och 0,7 för fjärrvärme ger ett relationstal mellan dessa på knappt 2,6. Det är alltså den verkningsgrad (SCOP) för värmepumpar som förutsätts för teknikneutralitet. Talet 2,6 är baserat på en tidigare bedömning av Boverket av äldre värmepumpars verkningsgrad. Det är dock betydligt lägre än vad som idag erbjuds på marknaden. 100 kWh använd värme räknas som 70 kWh om den tillförs med fjärrvärme, medan motsvarande värme från en värmepump med en verkningsgrad/SCOP på exempelvis 4 räknas som 45 kWh. Dvs. med dessa faktorer framstår ett byte av värmeförsörjning som en effektivisering med 35 procent. Idag och med direktivets inriktning på framåtsyftande faktorer bör relationstalet snarare vara i storleksordningen 3–4 för att matcha faktiska och projekterade värden på värmepumpars SCOP.

Förslaget om krav på byggnaders eleffektanvändning är en förbättring jämfört med dagens fokus på installerad eleffekt. Men den löser inte frågan om teknikneutralitet. Det skulle istället med fördel kunna hanteras av ett värmeförlusttal eller värmeeffektbehov vid DVUT. Där finns beprövade system på marknaden.

SKR anser att förordning (PBF) och föreskrifter fortsatt behöver ha en uttalad inriktning på teknikneutralitet mellan hållbara uppvärmningsformer, för konkurrensneutralitet och hänsyn till eleffektsituationen. Dessa hänsyn har tillkommit utifrån tidigare regeringsskrivelse om byggnaders energiprestanda, vilken de flesta riksdagspartier stod bakom, om teknikneutralitet mellan hållbara uppvärmningsformer som grund för vikningsfaktorerna. Inriktningen på teknikneutralitet avser för svensk del med våra huvudsakliga uppvärmningsformer att en byggnad bör klassas lika oavsett om den försörjs av fjärrvärme eller av effektiva värmepumpar.

SKR har utvecklat sitt ställningstagande om teknikneutralitet i yttrande i juni 2025 till Klimat- och näringslivsdepartementet angående Boverkets delrapporter om genomförandet av EPBD, [Dnr KN2025/00719](#). Ett underlag om värmeförlusttal och översyn av viktningsfaktorer finns även i Energimyndighetens Förslag till en fjärrvärme- och kraftvärmestrategi (ER 2023:14).

Krav på solenergi

SKR ser solenergi som en viktig del i den svenska elproduktionsmixen. Likt annan energiproduktion bör den utvecklas utifrån marknadens efterfrågan och elsystemets behov. Det är problematiskt och inte teknikneutralt att solenergi enligt gällande rätt ses som en del av byggnadens energihushållning. Vid svenska förhållanden ger solenergi ytterst begränsade bidrag till byggnadens maximala effektbehov vid dimensionerande vinterutetemperatur. Det riskerar att byggnader byggs och renoveras med sämre klimatskärm och ett ökat effektbehov.

SKR tillstyrker Boverkets förslag om tydliga kriterier för anpassning och undantag för vad som är tekniskt lämpligt och ekonomiskt och funktionellt genomförbart samt vilka typer av byggnader som kan undantas.

Boverkets lönsamhetsberäkning antar ett el-spotpris på 0,59 kr/kWh, vilket i dagsläget framstår som orimligt högt för solenergi.

Sveriges Kommuner och Regioner

Patrik Jakobsson
Avdelningschef

Mikael Kipowski
Sektionschef